

กสม. ๑

รายงานผลการตรวจสอบ

การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๔/๒๕๖๗

เรื่อง การปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม กรณีร้องเรียนว่า บริษัทเอกชนไม่จ่ายค่าเสียหายจากการทำฟาร์มไก่ไข่

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

บริษัท

๑. ความเป็นมา

ผู้ร้องได้ร้องเรียนด้วยตนเอง ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามคำร้องที่ ๑๙๘/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ ว่า [redacted] และผู้ร้องซึ่งเป็นบุตรชายได้เข้าร่วมโครงการเลี้ยงไก่ไข่แบบประกันราคากับบริษัท [redacted] ซึ่งต่อมาจดทะเบียนควบรวมเป็นบริษัท [redacted] ผู้ถูกร้อง โดยผู้ถูกร้องให้ฟาร์มของผู้ร้องเป็นฟาร์มต้นแบบซึ่งจะได้ค่าตอบแทนสูงกว่าฟาร์มทั่วไป แต่ปรากฏว่าหลังจากดำเนินกิจการระยะหนึ่ง ผู้ร้องประสบปัญหาขาดทุนเนื่องจากผู้ถูกร้องไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงหลายประการ หลังจากนั้น [redacted] และผู้ร้องได้เจรจากับผู้ถูกร้องเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว ผู้ถูกร้องจึงได้ซื้อฟาร์มของผู้ร้องในราคา ๒๘ ล้านบาท ผู้ร้องแจ้งว่าจำนวนเงินดังกล่าวยังไม่รวมค่าเสียหายอื่น ๆ จากการที่ผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการตามข้อตกลง แต่ผู้ถูกร้องแจ้งว่าให้เจรจากันภายหลัง ผู้ร้องได้พยายามทวงถามเกี่ยวกับค่าเสียหายดังกล่าวมาโดยตลอด แต่ไม่มีความคืบหน้า จึงขอให้ตรวจสอบ

๒. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยพิจารณาจากการชี้แจงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานดังต่อไปนี้

/๒.๑ รายการ...

๒.๑ รายการเอกสาร พยานหลักฐานจากการตรวจสอบ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ บันทึกการให้ถ้อยคำของผู้ร้องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ลงวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์

๒๕๖๖

๒.๑.๒ หนังสือบริษัท ██████████ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม

๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.

๒.๑.๓ บันทึกการให้ถ้อยคำทางโทรศัพท์ของผู้ร้องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ลงวันที่

๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๖

๒.๒ ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบ

๒.๒.๑ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ร้อง

๑) เมื่อต้นปี ๒๕๕๙ ██████████ กับผู้ร้อง ซึ่งเป็นบุตรชาย ได้เข้าร่วมโครงการเลี้ยงไก่ไข่แบบประกันราคาของผู้ถูกร้อง โดยผู้ถูกร้องเสนอให้ฟาร์มของ ██████████ เป็นฟาร์มต้นแบบ มีลักษณะเป็นระบบอุตสาหกรรมที่ต้องใช้เครื่องจักรขนาดใหญ่ โดยเกษตรกรต้องสร้างโรงเรือนตามแบบที่กำหนดและเป็นผู้ลงทุนทั้งหมดแต่จะได้รับผลตอบแทนมากกว่าฟาร์มทั่วไป การเลี้ยงไก่ไข่รุ่นแรก ██████████ ยังไม่ขาดทุน ต่อมาเมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๓ ได้เข้าทำสัญญากับผู้ถูกร้องในการเลี้ยงไก่ไข่รุ่นที่ ๒ โดยไม่มีนายความให้คำแนะนำ สาระสำคัญของสัญญากำหนดว่า ตลอดอายุของสัญญา (๑ มกราคม ๒๕๕๓ - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕) ผู้ถูกร้องจะจำหน่าย และส่งมอบไก่ไข่ อายุประมาณ ๑๗ - ๑๘ สัปดาห์ โดยรับซื้อไข่ดี ฟองละ ๒.๒๐ บาท ไข่บุบ/ร้าว หรือ ไข่เปื้อน ฟองละ ๑ บาท และไก่ปลดระวาง กิโลกรัมละ ๒๒ บาท ผู้ถูกร้องสามารถเปลี่ยนแปลงราคาได้ตามสภาวะการณ์แห่งท้องตลาด หากผู้ถูกร้องประสงค์จะบอกเลิกสัญญาก่อนกำหนดระยะเวลาสิ้นสุด ผู้ร้องตกลงให้ผู้ถูกร้องบอกเลิกสัญญาได้ทันที และผู้ร้องตกลงจะไม่ใช้สิทธิใดมาเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้ถูกร้องทั้งสิ้น ผู้ร้องกับ ██████████ ไม่ทราบว่าจะขายไข่จำนวนมากได้อย่างไร และเห็นว่าสัญญาดังกล่าวไม่เป็นธรรมแต่ต้องจำยอม เนื่องจากผู้ถูกร้องแจ้งว่าหากไม่ทำสัญญาจะไม่สามารถส่งมอบไก่ไข่ให้ผู้ร้องได้ ประกอบกับ ██████████ มีความเชื่อมั่นในผู้ถูกร้อง จึงกล้าลงทุน

๒) ผู้ร้องประสบปัญหาขาดทุนในการเลี้ยงไก่ไข่รุ่นที่ ๒ - ๓ เนื่องจากหลายสาเหตุ เช่น (๑) ผู้ถูกร้องส่งไก่ไข่อายุ ๑๖ - ๑๗ สัปดาห์ ซึ่งยังไม่พร้อมให้ไข่ ทำให้ผู้ร้องต้องเลี้ยงไก่อานขึ้นและเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น และผู้ถูกร้องได้ปรับราคาอาหารเพิ่มขึ้น (๒) ผู้ถูกร้องไม่เข้ารับไก่ปลดระวางตามกำหนด แต่ผู้ร้องต้องจ่ายค่าคนงานจับไก่ไปแล้ว (๓) ผู้ถูกร้องไม่ปลดระวางไก่ในระยะเวลาที่กำหนด บางครั้งยัดออกไปประมาณ ๑ - ๒ สัปดาห์ ทำให้ผู้ร้องต้องรับภาระค่าอาหารและค่าดูแลเพิ่มมากขึ้น แต่ไก่ออกไข่ได้น้อยลง (๔) ผู้ถูกร้องไม่รับไก่ปลดระวางตามจำนวนที่กำหนด เช่น กำหนดว่าจะปลดระวางไก่ ๔,๐๐๐ ตัว เมื่อถึงวันรับไก่กลับนำไก่ไปเพียง ๒,๐๐๐ ตัว ซึ่งผู้ร้องต้องเตรียมคนงานให้เพียงพอเพื่อจับไก่และจ่ายค่าจ้างให้คนงาน เป็นต้น ทั้งนี้ ผู้ร้องได้แจ้งปัญหาดังกล่าวให้สัตวแพทย์ที่ดูแลฟาร์มทราบ โดยตลอด

/๓) ผู้ร้อง...

๓) ผู้ร้องกับ [REDACTED] ได้เจรจาเพื่อหาทางแก้ปัญหากับผู้ถูกร้องมาโดยตลอด โดยมีหนังสือขอให้ผู้ถูกร้องปรับเพิ่มราคารับซื้อไข่ไก่และไก่ปลดระวางตั้งแต่วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ เป็นต้นไป แต่ไม่ได้รับการตอบรับ ภายหลังจากจึงทราบว่าผู้ถูกร้องได้ยื่นฟ้อง [REDACTED] เป็นคดีแพ่งต่อศาลจังหวัดสิงห์บุรี เป็นคดีหมายเลขดำ [REDACTED] เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๔ เรียกให้ชำระค่าเสียหายจากการผิดสัญญาและมียอดหนี้ค้างชำระค่าอาหารและความเสียหายจากการไม่ส่งไข่ไก่และไก่ปลดระวาง รวมเป็นเงิน ๑๐,๗๓๔,๑๕๗.๒๑ บาท จากนั้นเมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๕ [REDACTED] ได้ยื่นคำให้การจำเลย และฟ้องแย้งผู้ถูกร้องในคดีเดียวกัน โดยขอให้ผู้ถูกร้องชดใช้ค่าเสียหายเป็นเงิน ๑๙,๘๑๗,๖๘๔.๖๐ บาท

๔) ตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ เป็นต้นมา ผู้ถูกร้องได้ให้ผู้ร้องกับ [REDACTED] รวมถึงเกษตรกรรายอื่นที่ประสบปัญหาล้ำคล้ายคลึงกันไปพบเพื่อเจรจาเกี่ยวกับค่าเสียหายหลายครั้ง ผลการเจรจาปรากฏว่า ผู้ถูกร้องจะยกหนี้ที่ฟ้องศาลและจ่ายเงินบางส่วนให้ฟาร์มขนาดเล็ก ๓ ฟาร์ม ส่วนฟาร์มของผู้ร้องกับ [REDACTED] เป็นฟาร์มต้นแบบ ผู้ถูกร้องจึงขอซื้อฟาร์มและที่ดินเพื่อหยุดค่าเสียหายและดอกเบี้ยที่จะเกิดขึ้น และให้แจ้งจำนวนเงินโดยประมาณไปก่อน ผู้ร้องจึงระบุจำนวนเงินที่ใช้ในการลงทุน ค่าอุปกรณ์และโรงเรือน เป็นเงิน ๒๘ ล้านบาท โดย [REDACTED] รองกรรมการผู้จัดการของผู้ถูกร้องในขณะนั้นแจ้งว่า ยังไม่ทราบว่าผู้ถูกร้องจะอนุมัติตามที่ขอหรือไม่ โดยผู้ร้องแจ้งว่ายังมีค่าเสียหายอื่นอีก เช่น ส่วนต่างของราคาไข่ที่ไม่เป็นไปตามที่ตกลง ค่าเสียหายที่ส่งไก่อายุน้อยกว่าที่กำหนด ทำให้ผู้ร้องต้องจ่ายค่าอาหารเพิ่มมากขึ้น และค่าปลดระวางไก่ที่ผู้ถูกร้องไม่ทำตามสัญญา จากนั้นเมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๖ ผู้ถูกร้องได้ให้เจ้าหน้าที่เข้าประเมินทรัพย์สินที่ฟาร์มของผู้ร้องเป็นราคา ๒๘ ล้านบาท ผู้ร้องจึงยอมรับเงินจำนวนดังกล่าว เนื่องจากเห็นว่า จะได้รับค่าเสียหายเพิ่มอีกตามที่ [REDACTED] รับปากไว้ หลังจากนั้น [REDACTED] กับเกษตรกรรายอื่นได้มีหนังสือทวงถามค่าเสียหายจากผู้ถูกร้องมาตลอด โดยเมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๕๖ มีเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้องเป็นผู้ลงนามรับหนังสือและแจ้งว่าจะเสนอให้ [REDACTED] ทราบต่อไป

๕) ผู้ร้องกับ [REDACTED] และผู้ถูกร้องได้ทำสัญญาจะซื้อจะขายที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างและอุปกรณ์ พร้อมวางเงินมัดจำ ตามสัญญาลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ในราคาเหมารวมทั้งสิ้น ๒๘ ล้านบาท โดยผู้ถูกร้องเสนอให้ [REDACTED] ถอนฟ้องแย้งจากศาลก่อนและขอหักเงินที่ผู้ร้องเป็นหนี้ผู้ถูกร้องด้วย ภายหลังจากที่ผู้ร้องได้รับเงินจำนวนดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว จึงไปถอนฟ้องแย้งต่อศาลจังหวัดสิงห์บุรี ตามรายงานกระบวนการพิจารณา คดีหมายเลขดำที่ [REDACTED] ลงวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๖

๖) ผู้ร้องติดตามค่าเสียหายจากผู้ถูกร้องมาโดยตลอด แต่ไม่มีความคืบหน้า จึงประสงค์ให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นผู้ไกล่เกลี่ยให้ผู้ถูกร้องจ่ายค่าเสียหายในส่วนที่เหลือ เป็นเงิน ๑๙,๘๑๗,๖๘๔.๖๐ บาท ตามที่ปรากฏในคำให้การจำเลยและฟ้องแย้งของศาลจังหวัดสิงห์บุรี คดีหมายเลขดำที่ [REDACTED] ลงวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๕

๒.๒.๒ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ถูกร้อง

๑) [redacted] ได้เข้าร่วมโครงการเลี้ยงไก่ไข่กับผู้ถูกร้อง โดยทำสัญญา ร่วมโครงการเลี้ยงไก่ไข่ ลงวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๓ ต่อมาในปี ๒๕๕๔ [redacted] ผิดสัญญาโดยไม่ขายไข่ไก่ และไก่ปลดระวางคืนให้แก่ผู้ถูกร้อง รวมถึงไม่ชำระเงินค่าสินค้า ค่าพันธุ์สัตว์ และค่าอาหารสัตว์ตามสัญญา พร้อมทั้งมีหนังสือบอกเลิกสัญญา ผู้ถูกร้องได้ขอให้ [redacted] ปฏิบัติตามสัญญาแล้วแต่ยังเพิกเฉย จึงได้ฟ้อง [redacted] เป็นคดีแพ่งต่อศาลจังหวัดสิงห์บุรีเรื่องผิดสัญญา เพื่อเรียกให้ชำระเงินค่าสินค้าและค่าเสียหาย รวมเป็นเงิน ๑๐,๗๓๔,๑๕๗.๒๑ บาท เป็นคดีหมายเลขดำ [redacted] เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๔ [redacted] ได้แต่งตั้งนายความยื่นคำให้การแก้ต่างในคดีและฟ้องแย้งผู้ถูกร้องในคดีเดียวกัน เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๕ โดยขอให้ผู้ถูกร้องชดใช้ค่าเสียหายรวมเป็นเงิน ๑๙,๘๑๗,๖๘๔.๖๐ บาท

๒) ผู้ถูกร้องและ [redacted] ได้เจรจาไกล่เกลี่ยกันที่ศาลจังหวัดสิงห์บุรีหลายครั้ง จนกระทั่งผู้ถูกร้องตกลงรับที่จะไปพิจารณาข้อเสนอของ [redacted] ซึ่งเสนอให้ผู้ถูกร้องช่วยเหลือเยียวยา ค่าเสียหายอันเกิดจากการประสบปัญหาการเลี้ยงไก่ไข่ด้วยการซื้อที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้าง (ฟาร์มเลี้ยงไก่ไข่) และทั้งสองฝ่ายได้ทำบันทึกข้อตกลงเป็นหนังสือลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๖ โดยข้อ ๒ ของบันทึกข้อตกลง ระบุว่า “เกษตรกรได้เสนอให้บริษัทฯ ช่วยเหลือเยียวยา ค่าเสียหายอันเกิดจากการประสบปัญหาการ ขาดทุนในการเลี้ยงไก่ไข่ โดยการเสนอขายที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้าง โรงเรือน อุปกรณ์เลี้ยงไก่ ตลอดจน สิ่งอื่นใดที่ตั้งอยู่บนที่ดินของเกษตรกร มีราคาข้อเสนอขายประมาณ ๒๘ ล้านบาท (ประมาณยี่สิบแปดล้าน บาทถ้วน) บริษัทฯ ตกลงที่จะนำข้อเสนอของเกษตรกรไปพิจารณา เพื่อประเมินราคาทรัพย์สิน และแจ้งแก่ เกษตรกรว่าบริษัทฯ จะรับซื้อไว้เองหรือไม่ หากบริษัทฯ ตกลงซื้อจะซื้อในราคาเท่าใดแก่เกษตรกรต่อไป”

๓) ต่อมา ผู้ถูกร้องและ [redacted] ได้ตกลงทำสัญญาจะซื้อจะขายที่ดินพร้อม สิ่งปลูกสร้าง ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๖ โดยตกลงแบ่งชำระเงินค่าที่ดินและสิ่งปลูกสร้างในวัน ทำสัญญาจะซื้อจะขายหนึ่งส่วนและวันจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินและสิ่งปลูกสร้างอีกหนึ่งส่วน ภายหลังจากที่มีการปฏิบัติตามข้อตกลงต่าง ๆ ที่ทำไว้ต่อกันครบถ้วนและเสร็จสิ้นจนเป็นที่พอใจแก่ ทั้งสองฝ่ายแล้ว เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๖ ผู้ถูกร้องและ [redacted] จึงไปยื่นคำร้องขอถอนฟ้องและ ถอนฟ้องแย้งที่ศาลจังหวัดสิงห์บุรี ซึ่ง [redacted] โดยนายความได้ระบุไว้อย่างชัดเจนในคำร้องที่ผู้ถูกร้องขอ ถอนฟ้องว่า “ไม่คัดค้านการถอนฟ้องของโจทก์ (บริษัท) และไม่ตั้งใจเรียกร้องสิ่งอื่นใดกับโจทก์อีกต่อไป” และระบุในคำร้องขอถอนฟ้องแย้งของ [redacted] ว่า “เนื่องจากคดีนี้โจทก์จำเลยสามารถตกลงกันได้ จำเลย จึงไม่ตั้งใจที่จะดำเนินคดีนี้กับโจทก์อีกต่อไป จำเลยจึงขอถอนฟ้องแย้งออกจากคดี” ศาลจังหวัดสิงห์บุรี จึงได้มีคำสั่งอนุญาตให้ถอนฟ้องและถอนฟ้องแย้ง คดีดังกล่าวจึงเสร็จสิ้นไปจากศาลและคดีถึงที่สุดแล้ว

๔) ผู้ถูกร้องอ้างถึงรายงานผลการพิจารณาที่ ๔๘๑/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๘ ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่ง [redacted] เข้าไปมีส่วนร่วมในฐานะพยาน บุคคลที่มาให้ถ้อยคำและต้องการให้มีการเจรจาไกล่เกลี่ยในกรณีของตนร่วมกับกรณีตามรายงานนั้นด้วย

/ทั้งนี้ ผู้ร้อง...

ทั้งนี้ ผู้ร้องตามรายงานฉบับดังกล่าวได้แจ้งขอยุติเรื่องร้องเรียนที่ตนและพวกรวมถึง ████████ เคยขอให้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเจรจาไกล่เกลี่ยร่วมกับผู้ถูกร้อง โดยให้เหตุผลว่าได้รับการเยียวยา จากผู้ถูกร้องจนเป็นที่พอใจแล้ว ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ระบุไว้ในรายงานผลการ พิจารณาที่ ๔๘๑/๒๕๕๘ หน้า ๑๕ ย่อหน้า ๖ ความว่า

“ผู้ร้องแจ้งว่า จากการที่อนุกรรมการฯ ได้ช่วยเจรจาไกล่เกลี่ยกับ ผู้ถูกร้องทำให้ผู้ร้องและพวกได้รับการเยียวยาเป็นที่พอใจแล้ว รายละเอียดปรากฏ ดังนี้

...

(๒) ████████ (บุตรชายและดำเนินการแทน

██████) ได้รับชำระเงินจากการขายฟาร์มให้ผู้ถูกร้อง เป็นจำนวนเงิน ๒๘ ล้านบาท”

และหน้า ๑๙ ย่อหน้า ๓ ความว่า

“แต่ในระหว่างการตรวจสอบและประสานการเจรจาไกล่เกลี่ยทั้งสองฝ่าย ผู้ถูกร้องได้เยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ร้อง รวมทั้งเกษตรกรอีกสี่รายจนเป็นที่พอใจ คณะอนุกรรมการฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าปัญหาของผู้ร้องได้รับการแก้ไขแล้ว ประกอบกับผู้ร้องมีหนังสือขอยุติเรื่องร้องเรียน จึงมีมติในคราวประชุม ครั้งที่ ๓๐/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๖ ดังนี้

๑. ให้อุติเรื่อง”

๕) ผู้ถูกร้องยืนยันว่า จากข้อเท็จจริงและเอกสารทุกฉบับที่ผู้ถูกร้องได้ชี้แจง แสดงให้เห็นว่า หากมีข้อเสนอและ/หรือข้อตกลงใดต่อกัน ทั้งสองฝ่ายจะจัดทำบันทึกข้อตกลงและ/หรือ ข้อความเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ต่อกันเสมอ เพื่อเป็นหลักฐานให้มีผลผูกพันบังคับใช้ได้ระหว่างกัน ทั้งเอกสารทุกฉบับต่างแสดงให้เห็นว่า จำนวนเงิน ๒๘ ล้านบาท ที่ผู้ถูกร้องได้ชำระไปนั้น รวมเงินเยียวยา ความเสียหายให้แก่ ████████ จนเป็นที่พอใจแล้ว โดยเฉพาะเนื้อหาที่ปรากฏในบันทึกข้อตกลง และหนังสือ ขอขยายระยะเวลาการส่งมอบที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่ ████████ ได้ลงลายมือชื่อไว้ ต่างปรากฏความหมาย ที่เป็นสาระสำคัญว่า “การซื้อขายที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างในราคา ๒๘ ล้านบาท เป็นการซื้อขายเพื่อเยียวยา ความเสียหาย” หาก ████████ ไม่พอใจหรือเห็นว่าจำนวนเงินดังกล่าวยังไม่รวมถึงค่าเสียหาย ████████ ก็ต้อง ยื่นข้อเสนอเพื่อเรียกค่าเสียหายอื่นใดที่ตนเองยังติดใจ หรือขอสงวนสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายอื่นใดของ ตนเองไว้เพื่อใช้สิทธิเรียกร้องในอนาคต แต่ ████████ ไม่ได้ดำเนินการเช่นนั้น จึงเป็นที่แน่ชัดว่า ████████ พพอใจ ในเงินค่าเสียหายที่ได้รับจากผู้ถูกร้องตามที่ตกลงกันไว้แล้ว โดยผู้ถูกร้องได้ช่วยเหลือเยียวยาความเสียหาย ตามที่ ████████ เสนอไว้ทุกประการแล้ว การที่ ████████ ร้องเรียนมายังคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยกล่าวอ้างว่า ผู้ถูกร้องได้ตกลงด้วยวาจาว่าจะชดใช้ค่าเสียหายนั้น เป็นเพียงการกล่าวอ้างเพียงฝ่ายเดียว และขัดแย้งกับเอกสารทุกฉบับที่ ████████ และ/หรือผู้ร้องในฐานะผู้ดำเนินการแทนได้เคยทำไว้และ/หรือ ลงนามแล้วทั้งสิ้น ข้อกล่าวอ้างดังกล่าวไม่เป็นความจริง

๓. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรณีตามคำร้องมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า ผู้ถูกร้องได้กระทำหรือละเลยการกระทำ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ร้อง กรณีไม่จ่ายค่าเสียหายจากการเข้าร่วมโครงการเลี้ยงไก่ไข่ตามที่มีการตกลงกันไว้หรือไม่ โดยมีข้อพิจารณา ดังนี้

๓.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ วรรคแรก ให้การรับรองและคุ้มครองว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน^๑ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้รับรองหลักการเดียวกันไว้ในมาตรา ๒๗ วรรคแรก ซึ่งประกันให้บุคคลเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน^๒ และมาตรา ๗๓ บัญญัติให้เป็นหน้าที่ของรัฐในการจัดให้มีมาตรการหรือกลไกที่ช่วยให้เกษตรกรประกอบเกษตรกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้ผลผลิตที่มีปริมาณ และคุณภาพสูง มีความปลอดภัย โดยใช้ต้นทุนต่ำและสามารถแข่งขันในตลาดได้^๓

๓.๒ ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ร้องกับ ████████ ได้เข้าร่วมโครงการเลี้ยงไก่ไข่กับผู้ถูกร้อง โดยทำสัญญาเข้าร่วมโครงการเลี้ยงไก่ไข่ ลงวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๓ ต่อมาเมื่อปี ๒๕๕๔ ผู้ถูกร้องยื่นฟ้อง ████████ ต่อศาลจังหวัดสิงห์บุรีเป็นคดีหมายเลขดำ ████████ เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๔ ให้ชำระ เงินค่าสินค้าและค่าเสียหายเป็นเงิน ๑๐,๗๓๔,๑๕๗.๒๑ บาท จากนั้นเมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ████████ ได้ยื่นคำให้การจำเลยและฟ้องแย้งผู้ถูกร้องในคดีเดียวกัน โดยขอให้ชดใช้ค่าเสียหายเป็นเงิน ๑๙,๘๑๗,๖๘๔.๖๐ บาท ต่อมา ผู้ถูกร้องและ ████████ ได้ทำบันทึกข้อตกลงเพื่อยุติข้อพิพาทระหว่างกัน ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๖ โดยข้อ ๒ ระบุว่า “เกษตรกรได้เสนอให้บริษัทฯ ช่วยเหลือเยียวยาค่าเสียหาย อันเกิดจากการประสบปัญหาการขาดทุนในการเลี้ยงไก่ไข่ โดยการเสนอขายที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้าง โรงเรือน อุปกรณ์ในการเลี้ยงไก่ ตลอดจนสิ่งอื่นใดที่ตั้งอยู่บนที่ดินของเกษตรกร มีเนื้อที่ดินประมาณ ๓๓ ไร่ ราคาที่เสนอขายประมาณ ๒๘,๐๐๐,๐๐๐ บาท (ประมาณยี่สิบแปดล้านบาทถ้วน)” และได้ทำสัญญาจะซื้อ จะขายที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้าง และอุปกรณ์ พร้อมวางเงินมัดจำ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๖ เป็นเงิน ๒๘ ล้านบาท โดยจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ จากนั้นผู้ถูกร้องและ ████████ ได้ยื่นคำร้องขอถอนฟ้องและถอนฟ้องแย้งต่อศาลจังหวัดสิงห์บุรีเมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๖

/ผู้ร้องอ้าง...

^๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
มาตรา ๓๐ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน
ฯลฯ

^๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐
มาตรา ๒๗ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน
ฯลฯ

^๓ มาตรา ๗๓ รัฐพึงจัดให้มีมาตรการหรือกลไกที่ช่วยให้เกษตรกรประกอบเกษตรกรรม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้ผลผลิตที่มีปริมาณและคุณภาพสูง มีความปลอดภัย โดยใช้ต้นทุนต่ำและสามารถแข่งขันในตลาดได้ และพึงช่วยเหลือเกษตรกรผู้ยากไร้ให้มีที่ทำกินโดยการปฏิรูปที่ดินหรือวิธีอื่นใด

ผู้ร้องอ้างว่าเงินจำนวน ๒๘ ล้านบาทที่ได้รับจากผู้ถูกร้องข้างต้น ยังไม่รวมค่าเสียหายอื่นอันเกิดจากการที่ผู้ถูกร้องไม่ปฏิบัติตามสัญญา ทำให้ผู้ร้องต้องมีค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงไก่เพิ่มขึ้น เช่น การส่งมอบไก่ไข่อายุน้อยกว่าที่กำหนด การไม่มารับไก่ปลดระวางตามระยะเวลาและจำนวนที่กำหนด เป็นต้น ซึ่งคิดเป็นเงิน ๑๙,๘๑๗,๖๘๔.๖๐ บาท ตามคำให้การฟ้องแย้ง ประกอบกับ ██████████ รongกรรมการผู้จัดการของผู้ถูกร้องในขณะนั้นได้รับปากไว้ ซึ่งผู้ร้องได้ติดตามทวงถามค่าเสียหายจากผู้ถูกร้องมาโดยตลอด ดังนั้น จึงประสงค์ให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติช่วยไกล่เกลี่ยให้ผู้ถูกร้องจ่ายเงินค่าเสียหายดังกล่าวอีกทางหนึ่งด้วย

๓.๓ พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อพิพาทระหว่างผู้ร้องและผู้ถูกร้องเป็นกรณีความเสียหายที่เกิดจากนิติสัมพันธ์ทางแพ่ง และเป็นการขอให้ตรวจสอบว่าผู้ร้องยังคงได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามสัญญาของผู้ถูกร้องหรือไม่ ซึ่งการพิสูจน์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความเสียหายทางแพ่งเพิ่มเติม รวมทั้งการบังคับให้ชดใช้ความเสียหายดังกล่าว เป็นเรื่องที่ผู้ร้องจะต้องใช้สิทธิทางศาลตามกระบวนการของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะ ดังเช่นที่ผู้ร้องได้แต่งตั้งทนายความและใช้สิทธิทางศาลฟ้องผู้ถูกร้องต่อศาลจังหวัดสิงห์บุรีตามสิทธิของตนมาแล้ว อันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ วรรคแรก ซึ่งใช้บังคับในขณะนั้น และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ วรรคแรก ให้การรับรองและคุ้มครองไว้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงไม่อาจใช้หน้าที่และอำนาจวินิจฉัยในประเด็นนี้ได้

สำหรับกรณีที่ผู้ร้องขอให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นผู้ไกล่เกลี่ยให้ผู้ถูกร้องจ่ายเงินค่าเสียหายเพิ่มเติม ๑๙,๘๑๗,๖๘๔.๖๐ บาท เห็นว่า เมื่อข้อพิพาทระหว่างผู้ร้องกับผู้ถูกร้องเป็นการโต้แย้งเกี่ยวกับค่าเสียหายเพิ่มเติมอันเป็นเรื่องทางแพ่งที่ผู้ร้องต้องดำเนินการตามกระบวนการทางกฎหมาย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาคำร้องนี้ต่อไปอีก

๓.๔ อย่างไรก็ตาม ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบจะเห็นได้ว่า การที่ ██████████ และผู้ร้อง ซึ่งเป็นเกษตรกรทำสัญญาหรือบันทึกข้อตกลงต่าง ๆ กับผู้ถูกร้องซึ่งเป็นผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตร และเป็นบริษัท ██████████ ขนาดใหญ่โดยลำพัง อาจมีความไม่เท่าเทียมกันเรื่องความรู้ความชำนาญในด้านกฎหมายรวมถึงอำนาจต่อรองต่าง ๆ ดังจะเห็นได้จากสัญญาร่วมโครงการเลี้ยงไก่ไขของผู้ถูกร้องกับเกษตรกรที่มีข้อกำหนดให้เกษตรกรยินยอมให้ผู้ถูกร้องบอกเลิกสัญญาก่อนกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดได้ โดยที่เกษตรกรจะไม่ใช่สิทธิใดเรียกร้องค่าเสียหายทั้งสิ้น แต่กลับไม่มีข้อกำหนดให้เกษตรกรสามารถบอกเลิกสัญญาหรือขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาได้ ซึ่งอาจเข้าข่ายลักษณะของสัญญาที่ไม่เป็นธรรมเนื่องด้วยมีข้อตกลงที่ทำให้คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งได้เปรียบเกินสมควร เช่น ข้อตกลงให้สัญญาสิ้นสุดลงโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือให้สิทธิบอกเลิกสัญญาได้โดยอีกฝ่ายหนึ่งมิได้ผิดสัญญาในข้อสาระสำคัญ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. ๒๕๕๐^๕

โดยที่การ...

^๕ มาตรา ๔ ข้อตกลงในสัญญาระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจการค้า หรือวิชาชีพ หรือในสัญญาสำเร็จรูป หรือในสัญญาขายฝากที่ทำให้ผู้ประกอบธุรกิจการค้า หรือวิชาชีพ หรือผู้กำหนดสัญญาสำเร็จรูป หรือผู้ซื้อฝากได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเกินสมควร เป็นข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม และให้มีผลบังคับได้เพียงเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณีเท่านั้น

โดยที่การทำสัญญาในระบบเกษตรพันธสัญญามีความซับซ้อน ส่งผลให้คู่สัญญาที่เป็นเกษตรกรรายย่อยมีอำนาจต่อรองในการทำสัญญาน้อยกว่าผู้ประกอบการธุรกิจทางการเกษตร ต่อมาจึงได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งมาตรา ๒๑ ได้กำหนดรายละเอียดขั้นต่ำของสัญญาในระบบเกษตรพันธสัญญาไว้แล้ว แต่คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา ยังไม่ได้กำหนดแบบของสัญญาตามมาตรา ๒๓ สำหรับในกรณีที่การทำสัญญาในระบบเกษตรพันธสัญญาใดที่อาจมีผลกระทบอย่างสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม หรือสิ่งแวดล้อม^๔ ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ทางธุรกิจที่โปร่งใส ยั่งยืน และเป็นธรรม

/ระหว่างเกษตรกร...

ในกรณีที่มีข้อสงสัย ให้ตีความสัญญาสำเร็จรูปไปในทางที่เป็นคุณแก่ฝ่ายซึ่งมิได้เป็นผู้กำหนดสัญญาสำเร็จรูปนั้น ข้อตกลงที่มีลักษณะหรือมีผลให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งปฏิบัติหรือรับภาระเกินกว่าที่วิญญูชนจะพึงคาดหมายได้ตามปกติ เป็นข้อตกลงที่อาจถือได้ว่าทำให้ได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง เช่น

- (๑) ข้อตกลงยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดที่เกิดจากการผิดสัญญา
- (๒) ข้อตกลงให้ต้องรับผิดหรือรับภาระมากกว่าที่กฎหมายกำหนด
- (๓) ข้อตกลงให้สัญญาสิ้นสุดลงโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือให้สิทธิบอกเลิกสัญญาได้โดยอีกฝ่ายหนึ่ง

มิได้ผิดสัญญาในข้อสาระสำคัญ

(๔) ข้อตกลงให้สิทธิที่จะไม่ปฏิบัติตามสัญญาข้อหนึ่งข้อใด หรือปฏิบัติตามสัญญาในระยะเวลาที่ล่าช้าได้ โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

(๕) ข้อตกลงให้สิทธิคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเรียกร้องหรือกำหนดให้อีกฝ่ายหนึ่งต้องรับภาระเพิ่มขึ้นมากกว่าภาระที่เป็นอยู่ในเวลาทำสัญญา

(๖) ข้อตกลงในสัญญาขายฝากที่ผู้ซื้อฝากกำหนดราคาสินค้าสูงกว่าราคาขายบวกอัตราดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละสิบห้าต่อปี

(๗) ข้อตกลงในสัญญาเช่าซื้อที่กำหนดราคาเช่าซื้อ หรือกำหนดให้ผู้เช่าซื้อต้องรับภาระสูงเกินกว่าที่ควร

(๘) ข้อตกลงในสัญญาบัตรเครดิตที่กำหนดให้ผู้บริโภคต้องชำระดอกเบี้ย เบี้ยปรับ ค่าใช้จ่ายหรือประโยชน์อื่นใดสูงเกินกว่าที่ควรในกรณีที่มีผิดนัดหรือที่เกี่ยวข้องกับการผิดนัดชำระหนี้

(๙) ข้อตกลงที่กำหนดวิธีติดดอกเบี้ยทบต้นที่ทำให้ผู้บริโภคต้องรับภาระสูงเกินกว่าที่ควร

ในการพิจารณาข้อตกลงที่ทำให้ได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งตามวรรคสาม จะเป็นการได้เปรียบเกินสมควรหรือไม่ ให้นำมาตรา ๑๐ มาใช้โดยอนุโลม

^๔ พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา

มาตรา ๑๐ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๑)ล๑

๑)ล๑

(๓) กำหนดรูปแบบสัญญาในระบบเกษตรพันธสัญญาและส่งเสริมให้นำรูปแบบสัญญาดังกล่าวไปใช้

๑)ล๑

๑)ล๑

มาตรา ๒๓ ในกรณีที่การทำสัญญาในระบบเกษตรพันธสัญญาใดอาจมีผลกระทบอย่างสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม หรือสิ่งแวดล้อม ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดให้สัญญานั้นต้องทำตามแบบที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

การกำหนดแบบของสัญญาตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยคณะกรรมการต้องกำหนดสิทธิ หน้าที่และความรับผิดของคู่สัญญาให้ชัดเจนเพื่อป้องกันและเยียวยาผลกระทบอันอาจเกิดขึ้นต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม หรือสิ่งแวดล้อม

๑)ล๑

๑)ล๑

ระหว่างเกษตรกรและผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตร อีกทั้งเป็นหน้าที่ของรัฐ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์) ที่ควรจัดให้มีกลไกหรือมาตรการที่ช่วยให้เกษตรกรประกอบเกษตรกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพตามที่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๓ ให้การคุ้มครองไว้ จึงเห็นควรมี ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และข้อเสนอแนะในการ แก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ต่อกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ และคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาเพื่อดำเนินการต่อไป

๔. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุม ด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๑/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๗ จึงมีมติว่า กรณีตามคำร้องเป็นเรื่องการโต้แย้งค่าเสียหายตามนิติสัมพันธ์ทางแพ่งซึ่งผู้ร้องจะต้องใช้สิทธิทางศาล ตามกระบวนการทางกฎหมายด้วยตนเอง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอาจใช้หน้าที่และ อำนาจวินิจฉัยประเด็นนี้ได้ แต่ให้มีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครอง สิทธิมนุษยชน และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้ สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ต่อกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนา ระบบเกษตรพันธสัญญา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) ประกอบมาตรา ๔๒ เพื่อดำเนินการดังนี้

๔.๑ ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนดกลไกเชิงรุกเพื่อควบคุมดูแลและให้ความ คุ้มครองเกษตรกรในระบบเกษตรพันธสัญญาได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดกระบวนการ ตั้งแต่ก่อน การทำสัญญาจนถึงการสิ้นสุดสัญญา รวมถึงให้ความช่วยเหลือเพื่อแก้ไขปัญหาในกรณีที่มีข้อพิพาท เช่น กำหนดให้มีหน่วยงานให้คำแนะนำและอธิบายรายละเอียดของเอกสารสำหรับการชื้อขวนและร่างสัญญา ตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐^๖ ก่อนการ

/ลงนามใน...

^๖ พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐

มาตรา ๒๐ ก่อนการดำเนินการทำสัญญาในระบบเกษตรพันธสัญญา ผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตร ต้องจัดทำเอกสารสำหรับการชื้อขวนและร่างสัญญาให้เกษตรกรผู้เข้าทำสัญญาในระบบเกษตรพันธสัญญาทราบเป็นการล่วงหน้า พร้อมทั้งรับรองความถูกต้องของข้อมูลตามเอกสารสำหรับการชื้อขวน และต้องส่งสำเนาเอกสารสำหรับการชื้อขวนดังกล่าว ให้สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เก็บไว้เพื่อใช้เป็นเอกสารในการตรวจสอบจำนวนหนึ่งชุด

ฯลฯ

ฯลฯ

ให้ถือว่าเอกสารสำหรับการชื้อขวนตามวรรคหนึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาในระบบเกษตรพันธสัญญา

สัญญาที่ผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตรจัดทำกับเกษตรกร หากข้อความใดในสัญญาขัดหรือแย้งกับ ข้อความในเอกสารสำหรับการชื้อขวนให้ตีความไปในทางที่เป็นคุณแก่เกษตรกร

ลงนามในสัญญาทุกครั้ง ให้ความช่วยเหลือในการร่างสัญญา จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับระบบเกษตรพันธสัญญาและกระบวนการใกล้เคียงข้อพิพาทให้แก่เกษตรกร เข้าช่วยเหลือเกษตรกรอย่างทันที่ในกรณี ผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตรไม่ปฏิบัติตามสัญญา และส่งเสริมให้เกษตรกรรวมตัวกันทำสัญญาเป็นกลุ่มกับผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตรเพื่อสร้างอำนาจต่อรอง เป็นต้น

๔.๒ ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน

ให้คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาาระบบเกษตรพันธสัญญาประกาศกำหนดแบบของสัญญาในระบบเกษตรพันธสัญญาที่อาจมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม หรือสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์

นางปรีดา คงแป้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี

นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์

นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช

นายวสันต์ ภัยหลีกลี้

นางสาวสุภัทรา นาคะผิว

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

บันทึกการแก้ไขเพิ่มเติม

รายงานผลการตรวจสอบที่ ๔/๒๕๖๗ ลงวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๗

และรายงานผลการพิจารณาที่ ๔๘๑/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๘

๑. [REDACTED] (ผู้ร้อง) ได้มีหนังสือที่ จพ./กสม. ๐๐๑/๒๕๖๗ ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๗ ขอให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณารายงานผลการตรวจสอบใหม่ ดังนี้

๑.๑ ขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริง จุดเริ่มต้น ที่มาที่ไปของเอกสาร และคำกล่าวอ้างของบริษัท [REDACTED] (ผู้ถูกร้อง) ในรายงานผลการตรวจสอบที่ ๔/๒๕๖๗ ลงวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๗ เรื่อง การปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม กรณีร้องเรียนว่า บริษัทเอกชนไม่จ่ายค่าเสียหายจากการทำฟาร์มไก่ไข่ หน้า ๔ ข้อ ๔) ซึ่งอ้างอิงถึงข้อความในรายงานผลการพิจารณาที่ ๔๘๑/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๘ เรื่อง การปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม กรณีร้องเรียนว่า บริษัท [REDACTED] [REDACTED] ชักชวนให้ร่วมลงทุนทำให้มีภาระหนี้สินจำนวนมาก หน้า ๑๕ ย่อหน้า ๖ และหน้า ๑๙ ย่อหน้า ๓

๑.๒ ผู้ร้องเห็นว่า ข้อความดังกล่าวไม่เป็นความจริง เป็นการสรุปโดยไม่เคยสอบถามหรือได้รับคำยืนยันจากผู้ร้องและไม่ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากพยานบุคคล ส่งผลให้ผู้ถูกร้องนำข้อเท็จจริงดังกล่าวมาเป็นเหตุอ้างและไม่ยอมชำระค่าเสียหาย ๑๙,๘๑๗,๖๘๔.๖๐ บาท ให้แก่ผู้ร้องตามที่ตกลงไว้ ทำให้ผู้ร้องได้รับความเสียหาย อีกทั้งข้อความดังกล่าวขัดแย้งกับรายงานการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ครั้งที่ ๑๑/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๖ ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติยังไม่ได้นำมาพิจารณา

๒. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๒๕/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๖๗ ได้พิจารณาคำขอให้พิจารณาใหม่ข้างต้น แล้วเห็นว่า เป็นกรณีมีพยานหลักฐานใหม่อันอาจทำให้ข้อเท็จจริงที่ฟังเป็นที่ยุติแล้วนั้นเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ จึงมีมติเห็นชอบให้รับคำขอให้พิจารณาใหม่ดังกล่าวและมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ ทั้งนี้ ตามระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ ๔๓

๓. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๒๗/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๗ ได้พิจารณาคำขอให้ตรวจสอบและพยานหลักฐานแล้วเห็นว่า

๓.๑ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ถูกร้องในรายงานผลการตรวจสอบที่ ๔/๒๕๖๗ หน้า ๔ ข้อ ๔) ซึ่งอ้างอิงถึงข้อความในรายงานผลการพิจารณาที่ ๔๘๑/๒๕๕๘ หน้า ๑๕ ย่อหน้า ๖ ความว่า

/ “วันที่...

“วันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ผู้ร้องแจ้งว่า จากการที่อนุกรรมการฯ ได้ช่วยเจรจาไกล่เกลี่ยกับผู้ถูกร้อง ทำให้ผู้ร้องและพวกได้รับการเยียวยาเป็นที่พอใจแล้ว รายละเอียดปรากฏ ดังนี้

...
(๒) [redacted] (บุตรชายและดำเนินการแทน [redacted] ได้รับชำระเงินจากการขายฟาร์มให้ผู้ถูกร้อง เป็นจำนวนเงิน ๒๘ ล้านบาท”^๑

และหน้า ๑๙ ย่อหน้า ๓ ความว่า

“แต่ในระหว่างการตรวจสอบและประสานการเจรจาไกล่เกลี่ยทั้งสองฝ่าย ผู้ถูกร้องได้เยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ร้อง รวมทั้งเกษตรกรอีกสี่รายจนเป็นที่พอใจ คณะอนุกรรมการฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าปัญหาของผู้ร้องได้รับการแก้ไขแล้ว ประกอบกับผู้ร้องมีหนังสือขอยุติเรื่องร้องเรียน จึงมีมติในคราวประชุม ครั้งที่ ๓๐/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๖ ดังนี้

๑. ให้ยุติเรื่อง” นั้น

ข้อความในรายงานผลการพิจารณาที่ ๔๘๑/๒๕๕๕ ทั้ง ๒ ส่วนดังกล่าว มีถ้อยคำเกินไปกว่าถ้อยคำในแบบบันทึกแจ้งความประสงค์ขอยุติเรื่อง ลงวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ของ [redacted] ที่เขียนว่า “ได้รับการช่วยเหลือจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดย [redacted] ได้ช่วยประสานให้ได้มีการเจรจาไกล่เกลี่ยกับบริษัท [redacted] จนได้ข้อยุติเป็นที่พอใจทั้งสองฝ่ายด้วยดี ขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงยิ่ง” ซึ่งเป็นการแสดงความประสงค์ขอยุติเรื่องร้องเรียนของ [redacted] ที่พึงพอใจกับการเจรจาไกล่เกลี่ยดังกล่าวนั้น แต่เพียงผู้เดียว ไม่มีผลผูกพัน [redacted] ไปด้วยแต่อย่างใด

๓.๒ ด้วยเหตุนี้ จึงถือเป็นการมีข้อเท็จจริงใหม่อันทำให้ข้อเท็จจริงที่ฟังเป็นที่ยุติแล้วนั้นเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ อย่างไรก็ตาม ข้อเท็จจริงดังกล่าวไม่ทำให้ผลการพิจารณาหรือมติของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามรายงานผลการตรวจสอบที่ ๔/๒๕๖๗ เปลี่ยนแปลงไป

๔. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงมีมติเห็นชอบให้ทำบันทึกฉบับนี้ไว้แนบท้ายรายงานผลการตรวจสอบที่ ๔/๒๕๖๗ ลงวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๗ และรายงานผลการพิจารณาที่ ๔๘๑/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๕ ด้วย ตามระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ /ว่าด้วย...

^๑ ในรายงานผลการพิจารณาที่ ๔๘๑/๒๕๕๕ “ผู้ร้อง” หมายถึง [redacted] และ “ผู้ถูกร้อง” หมายถึง บริษัท [redacted] หรือบริษัท [redacted] ส่วน [redacted] บุตรชายของ [redacted] ซึ่งเป็นผู้เข้าทำสัญญากับบริษัท [redacted] แต่เสียชีวิตแล้ว [redacted] จึงได้ดำเนินการแทน [redacted] โดยในรายงานฉบับดังกล่าว เป็นพยานบุคคลที่เข้าให้ถ้อยคำกับพนักงานเจ้าหน้าที่ และเป็นเกษตรกรผู้ทำฟาร์มไก่ไข่อายุหนึ่งที่ต้องการให้มีการเจรจาไกล่เกลี่ยค่าเสียหายความเสียหายในกรณีของตนด้วย

ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ตามข้อ ๔๓ วรรคแรก (๑) และวรรคห้า

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์

นางปรีดา คงแป้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี

นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์

นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช

นายวสันต์ ภัยหลีกลี้

นางสาวสุภัทรา นาคะผิว

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

บัญชีเอกสารแนบท้าย

๑. รายงานการประชุมคณะอนุกรรมการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ครั้งที่ ๑๑/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๖ จำนวน ๔ แผ่น
๒. สำเนาแบบบันทึกแจ้งความประสงค์เรื่อง ลงวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ของ นางสาวลักษณ์ เหลืองเรณู จำนวน ๑ แผ่น
๓. หนังสือผู้ร้อง ที่ จพ./กสม. ๐๐๑/๒๕๖๗ ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๗ จำนวน ๑๑ แผ่น
๔. สำเนารายงานการประชุม กสม. ด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๒๕/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๖๗ จำนวน ๓ แผ่น